EVROPSKÝ PARLAMENT 2014 - 2019

Dokument ze zasedání

22.10.2014

B8-0164/2014 }
B8-0165/2014 }
B8-0168/2014 }
B8-0170/2014 }
B8-0172/2014 } RC1

SPOLEČNÝ NÁVRH USNESENÍ

předložený v souladu s čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu

a nahrazující návrhy usnesení předložené skupinami:
ECR (B8-0164/2014)
PPE (B8-0165/2014)
Verts/ALE (B8-0168/2014)
S&D (B8-0170/2014)
ALDE (B8-0172/2014)

o zrušení nevládní organizace Memorial (nositelce Sacharovovy ceny za rok 2009) v Rusku
(2014/2903(RSP))

Cristian Dan Preda, Jaromír Štětina, Davor Ivo Stier,
Bogdan Brunon Wenta, Giovanni La Via, Tunne Kelam,
Luděk Niedermayer, Gabrielius Landsbergis,
Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Andrzej Grzyb,
Róża Gräfin von Thun und Hohenstein, Monica Luisa Macovei,
Dubravka Šuica, Seán Kelly, Michaela Šojdrová, Petri Sarvamaa,
Eduard Kukan, Lara Comi, László Tőkés, Bogdan Andrzej Zdrojewski,
Jeroen Lenaers, Andrej Plenković, Jiří Pospíšil, David McAllister,
Lorenzo Cesa, Pavel Svoboda, Franck Proust, Ivana Maletić,
Arnaud Danjean, Jerzy Buzek
za skupinu PPE
Josef Weidenholzer, Knut Fleckenstein, Richard Howitt, Ana Gomes,

Liisa Jaakonsaari, Nicola Caputo, Krystyna Łybacka, Tonino Picula, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Goffredo Maria Bettini, Andi Cristea, Vilija Blinkevičiūtė, Marc Tarabella, Hugues Bayet, Afzal Khan, Doru-Claudian Frunzulică
za skupinu S&D
Charles Tannock, Mark Demesmaeker, Ryszard Antoni Legutko, Anna Elżbieta Fotyga, Tomasz Piotr Poręba, Ryszard Czarnecki, Beata Gosiewska, Karol Karski, Zbigniew Kuźmiuk, Roberts Zīle, Jussi Halla-aho, Branislav Škripek, Marek Józef Gróbarczyk
za skupinu ECR
Johannes Cornelis van Baalen, Dita Charanzová, Louis Michel, Juan Carlos Girauta Vidal, Ramon Tremosa i Balcells, Marietje Schaake, Martina Dlabajová, Gérard Deprez, Pavel Telička, Jozo Radoš, Ivan Jakovčić, Izaskun Bilbao Barandica, Petr Ježek, Antanas Guoga, Javier Nart
za skupinu ALDE
Tamás Meszerics, Heidi Hautala, Barbara Lochbihler, Peter Eriksson, Helga Trüpel, Bart Staes, Reinhard Bütikofer, Ernest Urtasun, Indrek Tarand, Ulrike Lunacek
za skupinu Verts/ALE
Marie-Christine Vergiat, Helmut Scholz, Merja Kyllönen, Ignazio Corrao, Fabio Massimo Castaldo

Usnesení Evropského parlamentu o zrušení nevládní organizace Memorial (nositelce Sacharovovy ceny za rok 2009) v Rusku
(2014/2903(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na svá předchozí doporučení a usnesení o Rusku, zejména na svá doporučení Radě ze dne 23. října 2012[1] a ze dne 2. dubna 20142 o zavedení společných vízových omezení pro ruské státní úředníky zapojené do případu Sergeje Magnitského a na svá usnesení ze dne 13. června 2013 o právním státě v Rusku[3] a ze dne 13. března 2014 o Rusku: rozsudky vynesené nad demonstranty účastnícími se protestů na Blatném náměstí[4],

– s ohledem na to, že v roce 2009 udělil Sacharovovu cenu za svobodu myšlení ruské nevládní organizaci „Memorial“, která mimo jiné bojuje za práva politických vězňů v Rusku,

– s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 26. března 2013 o situaci nevládních organizací v Ruské federaci,

– s ohledem na ruskou ústavu, zejména na článek 118, který stanoví, že spravedlnost vykonávají v Ruské federaci pouze soudy, a na článek 120, který stanoví, že soudci jsou nezávislí a řídí se pouze ruskou ústavou a federálním právem,

– s ohledem na konzultace mezi EU a Ruskem o lidských právech, které proběhly dne 28. listopadu 2013,

– s ohledem na prohlášení veřejného ochránce lidských práv Ruské federace Vladimíra Lukina ze dne 4. března 2014 o veřejných demonstracích v Moskvě a opatřeních přijatých donucovacími orgány,

– s ohledem na stávající Dohodu o partnerství a spolupráci mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Ruskou federací na straně druhé a na pozastavená jednání o nové smlouvě mezi EU a Ruskem,

– s ohledem na „partnerství pro modernizaci“ zahájené v roce 2010 v Rostově na Donu a na závazek ruského politického vedení, že se dodržování právního státu stane základem pro modernizaci Ruska,

– s ohledem na prohlášení OSN o obráncích lidských práv, které přijalo Valné shromáždění OSN dne 9. prosince 1998,

– s ohledem na čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu,

---

1 Úř. věst. C 68 E, 7.3.2014, s. 13.
2 Přijaté texty, P7_TA(2014)0258.
3 Přijaté texty, P7_TA(2013)0284.
4 Přijaté texty, P7_TA(2014)0253.

A. vzhledem k tomu, že Ruská federace je řádným členem Rady Evropy a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), a že se tudíž zavázala k dodržování zásad demokracie a právního státu a lidských práv; vzhledem k tomu, že v posledních několika měsících dochází v Rusku k závažnému porušování zásad právního státu a k přijímání restriktivních právních předpisů, a proto vzrůstají obavy ohledně dodržování mezinárodních a vnitrostátních povinností ze strany Ruska; vzhledem k tomu, že EU opakovaně nabízela Rusku další pomoc a odborné poradenství při modernizaci jeho ústavního a právního řádu a při jeho dodržování, a to v souladu se standardy Rady Evropy;

B. vzhledem k tomu, že v Rusku se během posledních let zhoršila situace v oblasti lidských práv a že ruské orgány přijaly soubor právních přepisů, které obsahují nejednoznačná ustanovení, která jsou využívána k dalšímu omezování představitelů opozice a občanské společnosti a brání tak ve svobodě projevu a shromažďování;

C. vzhledem k tomu, že podle ruského zákona o „zahraničních agentech“, který byl přijat v červenci 2012, musí nevládní organizace, které přijímají finanční prostředky ze zahraničí a jsou „politicky činné“, požádat o zařazení do zvláštního státního seznamu zahraničních agentů, což znamená, že poté podléhají další důkladné kontrole ze strany státu, a dále musí u všech svých publikací, tiskových prohlášení a zpráv uvést, že byly vypracovány zahraničním agentem; vzhledem k tomu, že zákon byl v květnu roku 2014 novelizován tak, aby ministerstvo spravedlnosti mohlo samo registrovat takové nevládní organizace coby „zahraniční agenty“;

D. vzhledem k tomu, že uplatňování tohoto zákona nese s sebou drastické zásahy jako policejní razie, konfiskace majetku, správní pokuty a další opatření, jež mají za cíl zabránit organizacím občanské společnosti v jejich činnosti a odradit je od jejich práce; vzhledem k tomu, že 13 předních skupin hájících lidská práva podalo k Evropskému soudu pro lidská práva společnou stížnost proti zákonu o „zahraničních agentech“; vzhledem k tomu, že tato stížnost je v současné době předmětem přezkumu;

E. vzhledem k tomu, že mnohé ruské a mezinárodní organizace pro lidská práva uvádějí, že nepřiměřená opatření a agresivní akty ze strany bezpečnostních sil vedly k vypuknutí násilí, po němž následovalo svévolné zatýkání demonstrantů; vzhledem k tomu, že vedoucí představitelé opozičních stran a hnutí jsou šikanováni ruskými orgány, přičemž někteří z nich byli na základě různých obvinění zadrženi;

F. vzhledem k tomu, že v posledních několika letech se v souvislosti s řadou soudních procesů objevily pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti soudních orgánů Ruské federace, vzhledem k tomu, že tyto procesy je třeba vidět v širším kontextu rostoucí represe, pronásledování a porušování lidských práv v Rusku, včetně politicky motivovaného zatýkání, věznění a soudů, z nichž případy Sergeje Magnitského, Michaila Chodorkovského a Alexeje Navalného jsou pouze nejznámějšími příklady.

G. vzhledem k tomu, že ruské orgány rozšiřují své programy hromadného sledování; vzhledem k tomu, že tyto programy v kombinaci se zákony omezujícími svobodné působení nevládních organizací poskytují ruským orgánům velmi účinný nástroj ke sledování a potlačování hlasů opozice;

H. vzhledem k tomu, že Memorial je ruská organizace založená z podnětu skupiny disidentů ze sovětské éry pod záštitou nositele Nobelovy ceny Andreje Sacharova a zabývající se zpracováním historie a občanskými právy, která působí od roku 1987 a zasazuje se o dodržování hodnot demokracie, právního státu a základních lidských práv v praktické politice a ve veřejném životě;

I. vzhledem k tomu, že ruské ministerstvo spravedlnosti se snaží o likvidaci Memorialu, neboť tato organizace sdružuje více než 50 nezávislých regionálních agentur v rámci jedné celonárodní zastřešující organizace, a to bez jakéhokoli ústředí; vzhledem k tomu, že podle federálního zákona může být organizace klasifikována jako „celonárodní“, pouze pokud je zastoupena ve více než polovině ruských regionů prostřednictvím oficiálně registrovaných „regionálních“ organizací; vzhledem k tomu, že Memorial je u ministerstva spravedlnosti registrován od roku 1992;

J. vzhledem k tomu, že Memorial prostřednictvím hlasů svých vedoucích představitelů důrazně odmítl a kritizoval ruskou agresi vůči Ukrajině a vyzval prezidenta Putina, aby ji ukončil;

K. vzhledem k tomu, že Evropský parlament udělil organizaci Memorial v roce 2009 Sacharovovu cenu;

L. vzhledem k tomu, že 23. května 2014 nařídil moskevský soud Středisku pro lidská práva Memorial, aby se z důvodu své „politické činnosti“ v oblasti lidských práv zaregistrovalo jako zahraniční agent; vzhledem k tomu, že se tato nevládní organizace následně odmítla zaregistrovat pod tímto nespravedlivým označením a rozhodla se rozpustit svou strukturu a pokračovat v práci, aniž by byla registrována v Ruské federaci;

M. vzhledem k tomu, že dne 13. října 2014 podalo ruské ministerstvo spravedlnosti žalobu, jejímž smyslem je zrušit organizaci Memorial na základě toho, že tato organizace a s ní spojená sdružení nebyly řádně zaregistrovány;

N. vzhledem k tomu, že organizaci Memorial nyní hrozí, že na základě rozsudku, který má být v této kauze vynesen nejvyšším ruským soudem dne 13. listopadu 2014, bude rozpuštěna;

O. vzhledem k tomu, že organizace Memorial má dlouhodobě problémy s ruskou administrativou, že ministerstvo spravedlnosti ji v červenci 2014 označilo za „zahraničního agenta“, na základě čehož byla nucena zavřít svou kancelář v Čečensku poté, co byla zavražděna aktivistka v oblasti lidských práv Natálie Estěmirová, která se zabývala případy únosů a vražd, a že organizace Memorial je první organizací, které bylo nařízeno ukončení činnosti v souvislosti s jejím antidiskriminačním střediskem ADC v Petrohradu (prosazujícím práva ruských Romů, přistěhovalcům, kteří přišli za prací ze střední Asie a z Kavkazu, a práva etnických Tatarů na Krymu), a to na základě toho, že nebyla zaregistrována jako „zahraniční agent“;

P. vzhledem k tomu, že na základě změn, které byly v únoru 2014 provedeny v zákoně o informacích, informačních technologiích a ochraně informací, byly zablokovány nezávislé internetové zpravodajské servery; vzhledem k tomu, že mezi zablokovanými internetovými stránkami byly i Grani.ru, Kasparov.ru, EJ.ru a blog opozičního aktivisty Alexeje Navalného na webových stránkách rádiové stanice Echo Moskvy a Livejournal.com; vzhledem k tomu,

že v některých oblastech bylo znemožněno vysílání opoziční televizní stanice Dožď (Déšť);

1. ostře odsuzuje snahy ruského ministerstva spravedlnosti domoci se u nejvyššího soudu zrušení nezávislé lidskoprávní organizace Memorial a vyjadřuje svůj hluboký nesouhlas se slyšením, které má proběhnout 13. listopadu 2014; naléhavě ruské ministerstvo spravedlnosti vyzývá, aby svou žalobu ještě před tímto slyšením stáhlo; zdůrazňuje, že organizace Memorial hraje klíčovou roli v rozvoji demokratických hodnot a v prosazování lidských práv v Rusku;

2. vyzývá ruské orgány, aby zastavily veškeré, tj. i soudní, pronásledování organizace Memorial, jejího střediska pro ochranu lidských práv, jejích členů a všech ochránců lidských práv působících v Ruské federaci a aby zajistily, že těmto osobám bude umožněno provádět svou zákonnou činnost za všech okolností a bez jakýchkoli vnějších zásahů;

3. poukazuje na to, že Michail Fedotov, předseda Prezidentské rady pro občanskou společnost a lidská práva, jasně uvedl, že pro zrušení organizace Memorial neexistují žádné právní důvody a že slyšení u nejvyššího soudu by mělo proběhnout až po 19. listopadu 2014, kdy má proběhnout konference této organizace, na níž mají být oznámeny změny v její organizační struktuře, jež by ji měly uvést v soulad s ruskými právními předpisy;

4. domnívá se, že zákon o „zahraničních agentech“ porušuje závazky, které Rusko přijalo v rámci Rady Evropy a OBSE; dále zastává názor, že definice „politické aktivity“ prováděné nevládními organizacemi, které čerpají finanční podporu ze zahraničí, je natolik široká, že vládě dává možnost vykonávat kontrolu prakticky nad jakoukoli organizovanou činností týkající se veřejného života; naléhavě vyzývá Rusko, aby zrušilo zákony, které nejsou v souladu s mezinárodními a ústavními závazky Ruska v oblasti lidských práv;

5. vyjadřuje své hluboké znepokojení nad změnami, které byly v květnu 2014 provedeny v zákonu o „zahraničních agentech“ a na jejichž základě nyní může ministerstvo spravedlnosti podle vlastního uvážení zaregistrovat jakékoli organizace jako „zahraniční agenty“, aniž by k tomu potřebovalo jejich souhlas;

6. zdůrazňuje, že na základě této revize výše uvedeného zákona zaregistrovalo ministerstvo spravedlnosti okamžitě 15 skupin a že několik nevládních organizací se snaží soudně – a bezúspěšně – snahám příslušných orgánů o jejich registraci vzdorovat;

7. zdůrazňuje, že tyto nevládní organizace (Středisko organizace Memorial pro lidská práva, nadace Public Verdict, AGORA a JURIX) jsou známé především jako subjekty poskytující právní pomoc obětem politické manipulace soudů, pronásledovaným aktivistům z řad občanské společnosti a pokojným demonstrantům, aktivistům bojujícím za práva leseb, gayů, bisexuálů a transsexuálů a obětem policejního násilí a že hrají klíčovou úlohu v rozvoji demokratických hodnot a prosazování lidských práv v Rusku;

8. vyzývá ruské orgány, aby zajistily dodržování lidských práv a základních svobod za všech okolností v souladu se Všeobecnou deklarací lidských práv a s mezinárodními a regionálními nástroji na ochranu lidských práv ratifikovanými Ruskou federací a aby respektovaly právo všech občanů využívat základních svobod a všeobecných lidských práv; vyzývá ruské

orgány, aby jednaly v souladu s prohlášením Výboru ministrů Rady Evropy o opatřeních Rady Evropy zaměřených na zlepšení ochrany ochránců lidských práv a podporu jejich činnosti;

9. je hluboce znepokojen tím, že Rusko nedodržuje své mezinárodní právní závazky člena Rady Evropy a OBSE ani základní lidská práva a zásady právního státu zakotvené v Evropské úmluvě o lidských právech a v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech;

10. vyjadřuje své hluboké znepokojení nad zhoršující se situací opoziční občanské společnosti v Rusku, a zejména těch organizací, které působí na poli lidských práv a demokratických svobod a vyjadřují svůj kritický postoj k politice vlády; důrazně Rusko vyzývá ke zvrácení tohoto trendu a k zajištění toho, aby těmto občanům a organizacím bylo umožněno vykonávat jejich legitimní činnost bez jakýchkoli překážek a podporovat zapojení opozičních složek občanské společnosti;

11. zdůrazňuje, že článek 31 ústavy Ruské federace a Evropská úmluva o lidských právech, jejímž je Rusko signatářem, stanoví svobodu sdružování a že ruské orgány musí tuto svobodu respektovat; vyzývá Ruskou federaci, aby dodržovala principy právního státu, svobody projevu a svobody shromažďování;

12. vyzývá místopředsedkyni/vysokou představitelku Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Evropskou službu pro vnější činnost, aby zajistily, že všechny kauzy politického pronásledování budou projednány na schůzkách s jejími ruskými protějšky a že Rusko bude na těchto jednáních formálně vyzváno k tomu, aby se ke každému jednotlivému případu vyjádřilo;

13. vybízí předsedy Rady a Komise a místopředsedkyni Komise, vysokou představitelku, aby tyto případy i nadále pečlivě sledovali, aby na ně různými prostředky upozorňovali při schůzkách s Ruskem a aby o jednáních s ruskými úřady informovali Parlament;

14. naléhavě vyzývá místopředsedkyni/vysokou představitelku Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a ESVČ, aby zajistily, že EU bude využívat každé příležitosti pro spolupráci a podporu organizací ruské občanské společnosti, včetně těch, které prosazují hodnoty demokracie, lidská práva a právní stát;

15. naléhavě vyzývá Komisi a ESVČ, aby v rámci probíhajícího plánování výdajů z finančních nástrojů EU zvýšily objem finanční pomoci ruské občanské společnosti a aby Fórum občanské společnosti EU-Rusko zařadily mezi příjemce prostředků z nástroje partnerství, a zajistily mu tak udržitelnou a solidní dlouhodobou podporu;

16. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předal místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a prezidentovi, vládě a parlamentu Ruské federace.